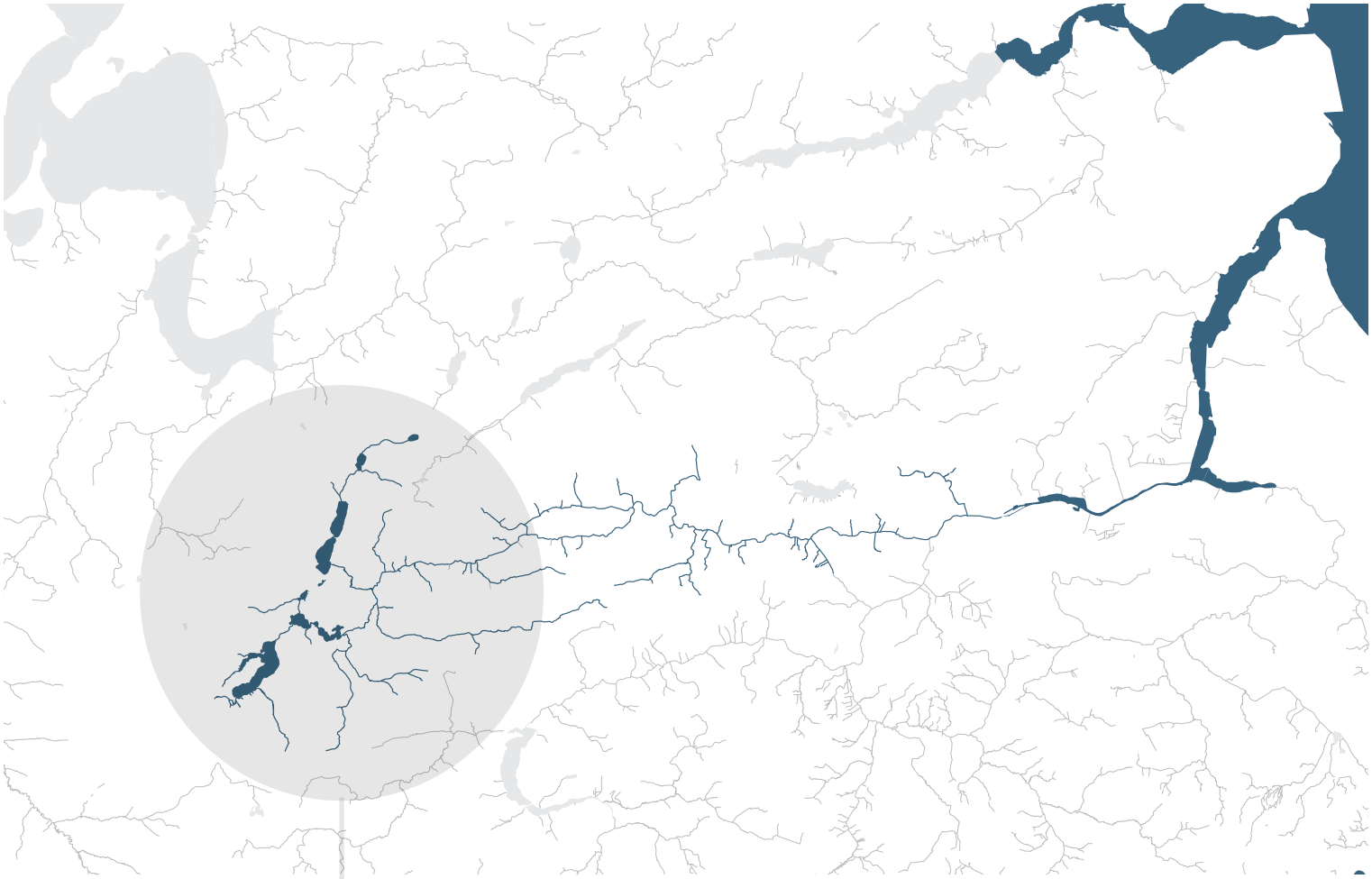
VIBORG KOMMUNE

Moller & Gronborg

VIBORGS ∞ SØER

VISIONSOPLÆG MARTS 2016

Søerne i Viborg hænger sammen, som en del af et stort system af vandløb

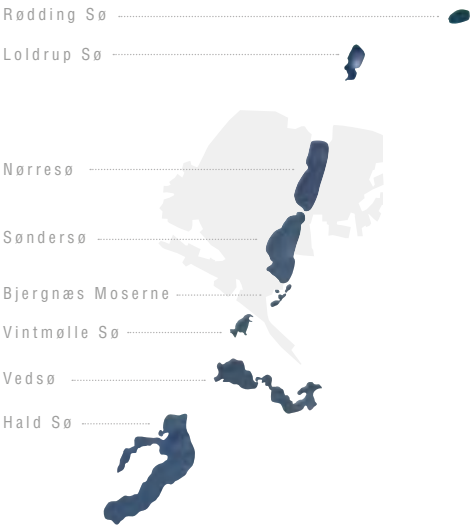
En fortælling om det blå Viborg

De mange søerne i og omkring Viborg danner et stærkt og identitetsbærende landskabstræk, som skaber kontakt imellem byen og det omkringliggende landskab, og bringer naturen helt helt ind i det centrale Viborg. Søerne rummer hver især mange oplevelser og muligheder - på land og på vand. Den største styrke ligger dog i de mange muligheder og oplevelser, som det store landskabstræk rummer med naturlige, sammenhængende netværk.

Viborg søerne er en del af et stort sammenhængende naturligt netværk af søer og vandløb, som rækker helt fra Hald Sø, igennem Nørreåen til Gudenåens udløb i Randers Fjord. Dette oplæg bygger videre på Visionen om "Viborgs 8 Søer", med et fokus på nuancering af mulige sammenhænge; oplevelsesmæssige, infrastrukturelle, turisme mv.

INDHOLD

Vision	04
Strategi	06
Scenarier	14
Godt på vej	26

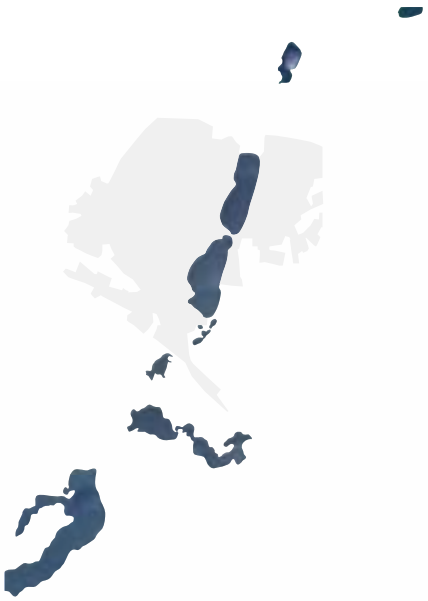

Otte Søer

Uendelige oplevelser

VISION

Målsætningen med dette oplæg er illustrere en vision for ...

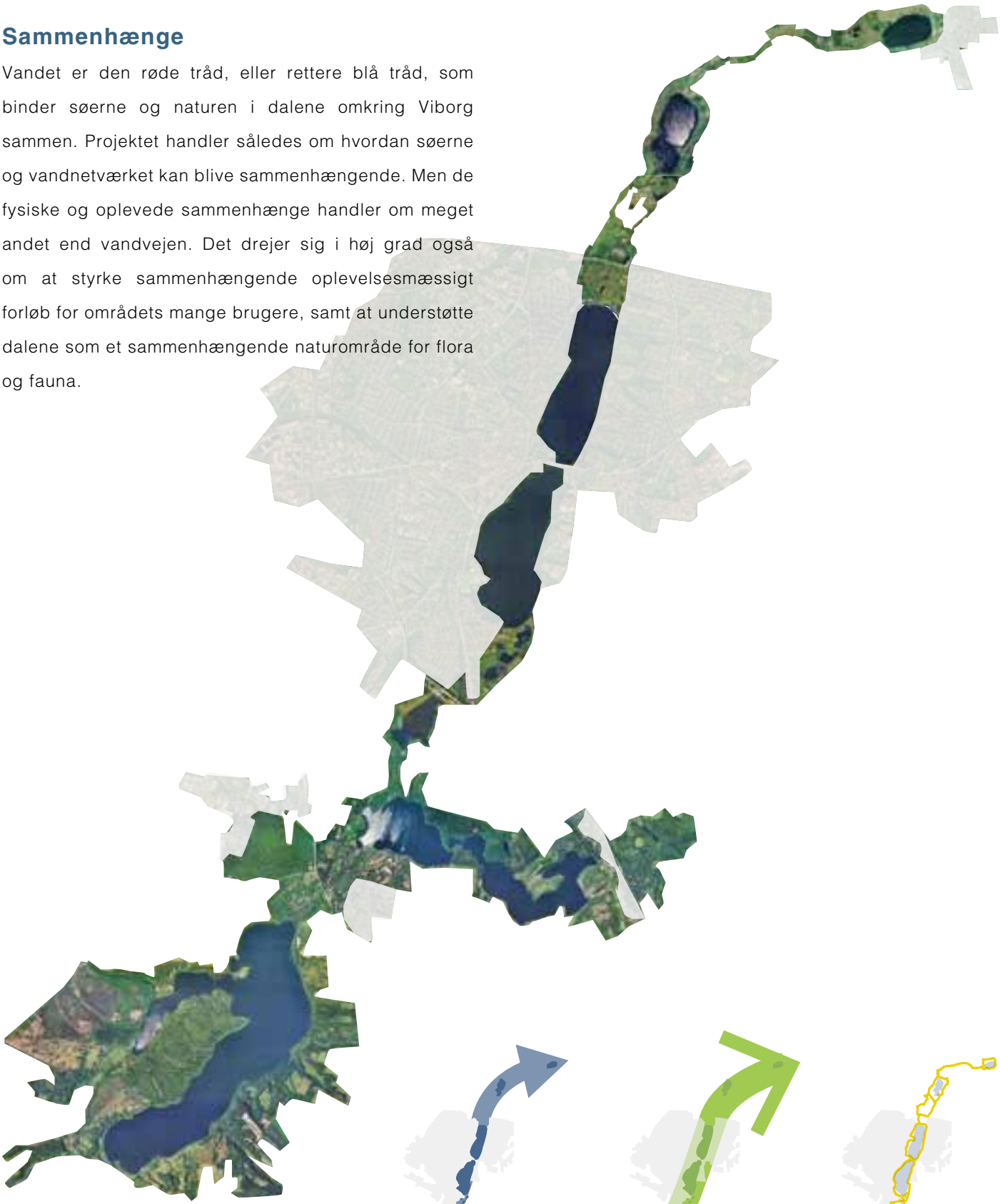

- Hvordan der kan skabes **øget opmærksomhed og tilgængelighed** til de mange kvaliteter og muligheder omkring Viborgs mange søer.
- Hvordan der kan dyrkes **opfattelige sammenhænge** for de mange nuværende og nye brugere af området.
- Hvordan **fortællingen og forståelse af det store landskab** kan styrkes og formidles.
- Hvordan kan der skabes **nye oplevelser** og måder at indtage landskabet, knyttet til naturen og vandnetværket i og omkring Viborg.

Sammenhænge

Vandet er den røde tråd, eller rettere blå tråd, som binder søerne og naturen i dalene omkring Viborg sammen. Projektet handler således om hvordan søerne og vandnetværket kan blive sammenhængende. Men de fysiske og oplevede sammenhænge handler om meget andet end vandvejen. Det drejer sig i høj grad også om at styrke sammenhængende oplevelsesmæssigt forløb for områdets mange brugere, samt at understøtte dalene som et sammenhængende naturområde for flora og fauna.

Hydraulisk sammenhæng, søer og vandløb

Naturlige sammenhæng, flora og fauna

Sammenhæng for infrastruktur og brugere

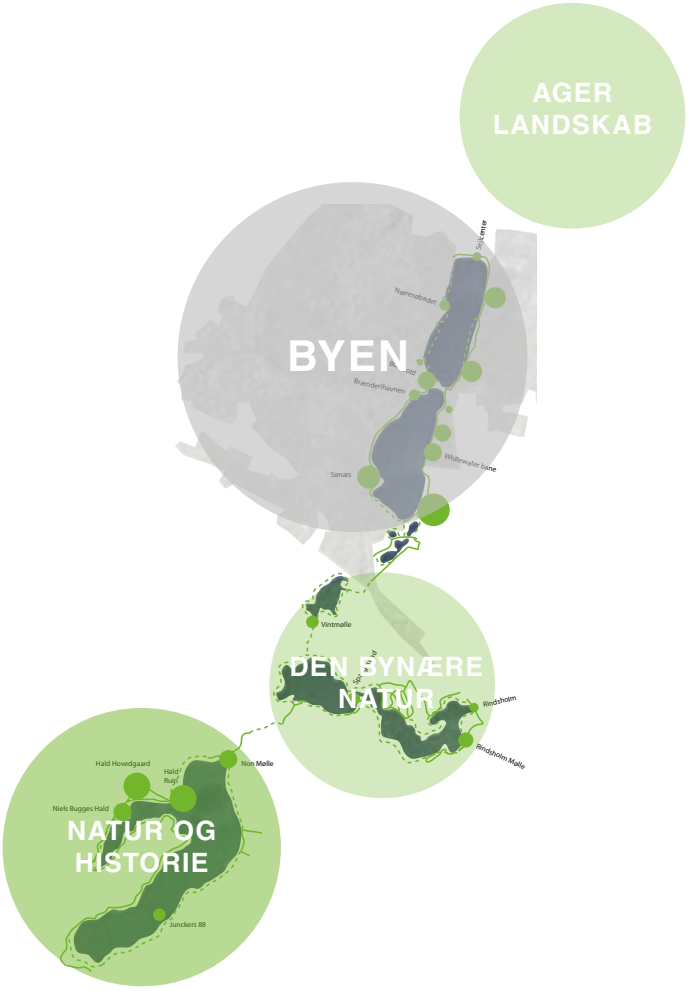
VISION

Brugere

Søerne i Viborg har allerede idag mange brugere og alsidige aktiviteter. Nogle søer, navnligt de bynære, har mange brugere, definerede oplevelser og god tilgængelighed. Andre søer er mindre tilgængelige og uden aktiviteter. Generelt gælder det, at oplevelserne er koncentrerede omkring den enkelte sø, med begrænset sammenhæng til de øvrige søer.

Området har dog en udstrækning og rummer betydelige kvaliteter, med potentiale for at danne oplevelser for en større og bredere brugergruppe.

Visionen er således at understøtte et sammenhængende, oplevelsesrigt forløb ved, på og omkring søerne. At skabe adgang og oplevelser ved søerne for en bred og mangfoldig brugergruppe, som tæller: lokale, besøgende og turister - i forskellige aldersgrupper og med forskellige præferencer i fht. natur og aktivitet.

Oplevelser ved søerne kan inddeles i fire zoner

I scenarieafsnittet gives eksempler på udvalgte brugere og deres mulige oplevelser i området. Det kunne f.eks. være:
- Ungt aktivt par som udforsker de grønne områder
- Seniorer på søndagstur i sølandet
- To venner som dyrker triatlon og langdistance løb
- Fuglekiggere og naturfordybelse
- Teenagere som bruger søerne som mødestede
- Familieferie ved Viborg Søerne

Oplevelser

Søerne byder på et væld af oplevelser, relateret til vandet og naturen. Nogle eksisterende oplevelser kan vokse ved deres sammenhæng med øvrige oplevelser omkring søerne. Andre eksisterende oplevelser kan med fordel fremhæves og gøres mere tilgængelige. Endeligt kan nye oplevelser komme til, på vand og på land, som en del af et sammenhængende forløb.

Målet er at der omkring søerne forefindes alsidige oplevelser til gavn for en mangfoldig brugergruppe:

- Oplevelser knyttet til hhv. by og natur
- Ophold og aktivitet
- Kortere oplevelser eller længere ophold
- Oplevelser knyttet til årstiderne

STRATEGI

Visionen med at skabe sammenhæng imellem søerne i Viborg kan realiseres i forskellige grader. Afhængigt af hvilken tilgang der vælges i stisystemer og navnligt vandvej kan det blive et omfattende projekt - eller afgrænses til et overskueligt projekt.

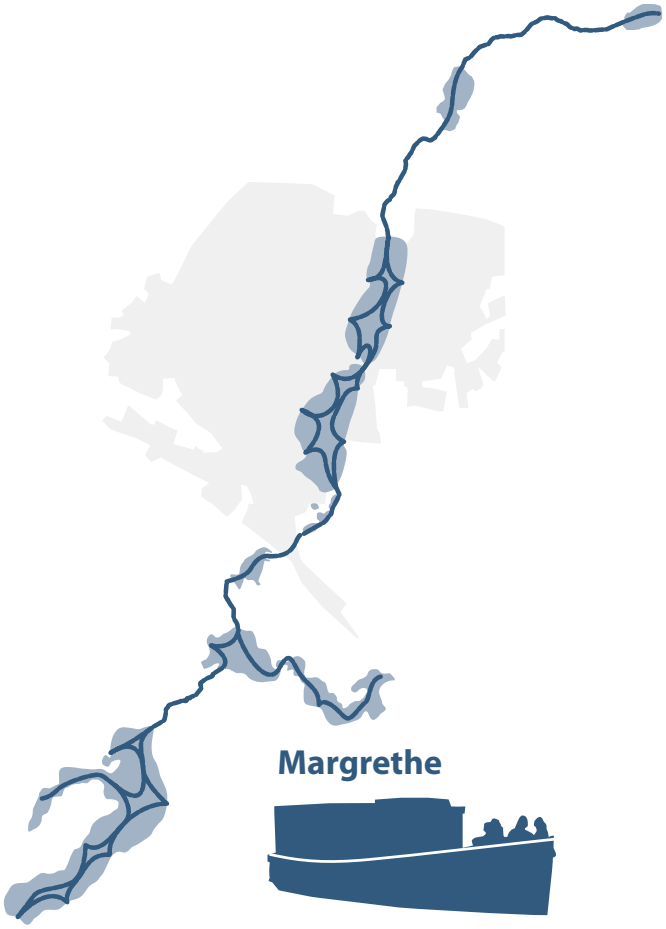
Vi vil således i dette afsnit, dels søge at skitsere:

- forskellige løsninger og alternativer for hvordan en mere sammenhængede vandvej kan tænkes.
- en rubust tilgang til et sammenhængende stinet, baseret på eksisterende forhold.

Scenarier for vandvejen

En stærkere fysisk sammenhæng for vandvejen fra Rødding Sø i nord til Hald sø i syd er en bærende del af vision for de 8 søer. Under vejs på dette forløb er der dog flere udfordringer, som komplicerer den umiddelbare forbindelse, herunder infrastruktur, beskyttede søer mv.

For en nuanceret diskussion af muligheder, vises således her tre forskellige scenarier for styrkelse af vandvejen fra Rødding sø til Hald sø:

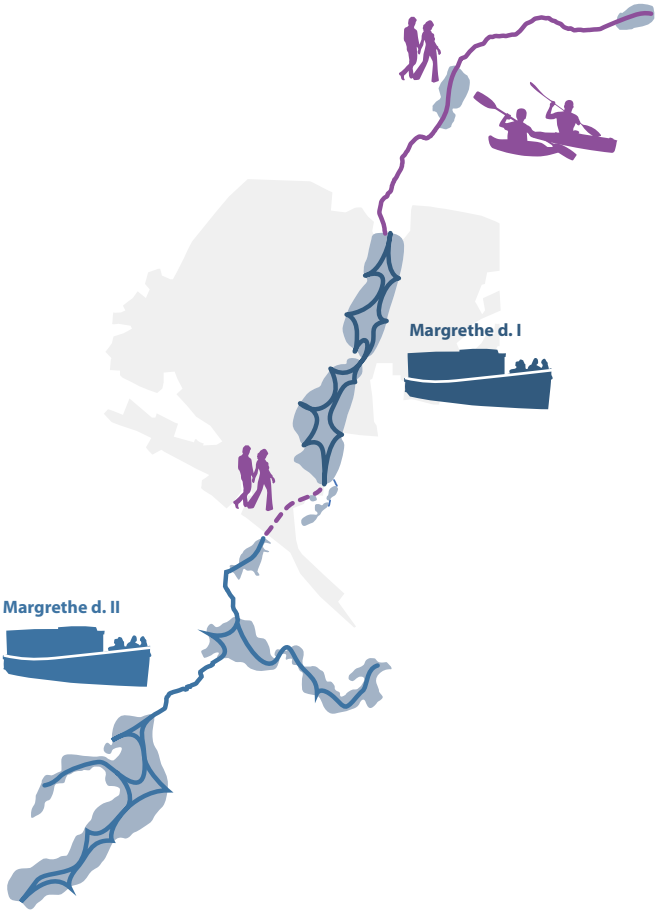
1)

Margrethe I fra Rødding til Hald Sø

Dette scenarie indebærer en række udvidelser og sluseanlæg, som skal muliggøre at Margrethe I kan besejle vandløb, krydse infrastruktur og overkomme højdeforskellige på 2-3m imellem søerne.

Læren fra Sverige

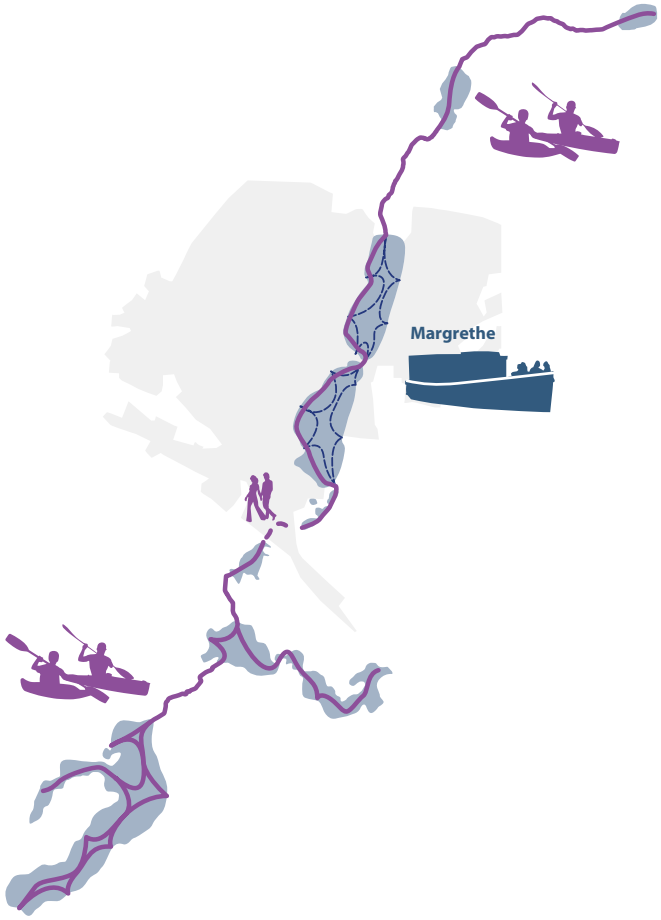
Skal man studere bevægelser på sammenhængende søsystemer, er det nærliggende at skæve til vores naboer i Sverige. Her har man både store slusesystemer, som skaber egentlige sejlruter til de større søer - og utallige forgrenede sønetværk, hvor fremkommelighed sker i kano og kajak. I sidstnævnte tilfælde, er det almindelige ved krydsning af veje, strømfald mv. at have skiftesteder, hvor man flytter sin fartøj over land et kort stykke.

2)

Margrethe I + Margrethe II

Dette scenarie introducerer en ny båd, Margrethe II, som kan besejle de sydlige søer. Hermed lægges samtidig op til et transportskift over land imellem Bjergnæsmoserne og Vintmølle sø. Skiftet kan bearbejdes som en markant del af oplevelsen og rumme fine kvaliteter.

3)

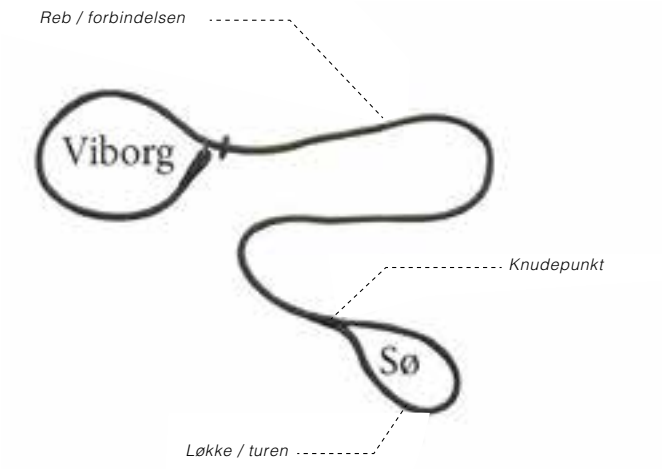
Kajak / Kano

Dette scenarie foreslår at skabe en stærk og opfattelig vandvej for søens små trafikanter: kajakker og kanoe mv.. En sådan løsning er meget robust, idet den kræver betydelig mindre anlæg og nemmere kan krydse over land kritiske steder for at krydse højdeforskelle mv.

Margrethe fungerer som hop on/hop off tur båd, som forbinder nye og eksisterende oplevelser på de indre søer.

Et sammenhængende stinet

Med henblik på at illustrere et princip for hvordan der kan skabes sammenhæng i stinet og oplevelser omkring søerne, foreslås et "Lasso" koncept. Lassoen beskriver dels den nuværende situation, understreger sammenhængen imellem Viborg by og det naturskønne landskab omkring - og skaber en ramme for øget sammenhæng og nye oplevelser.

Lasso

Lassoen er et figurativt værktøj, som skal vise hvordan Viborg kan bindes stærkere sammen med de bynære blå landskaber, fysisk og oplevelsesmæssigt.

Lassoen består af "rebt", "løkker" og "knudepunkter".

Reb > forbindelsen

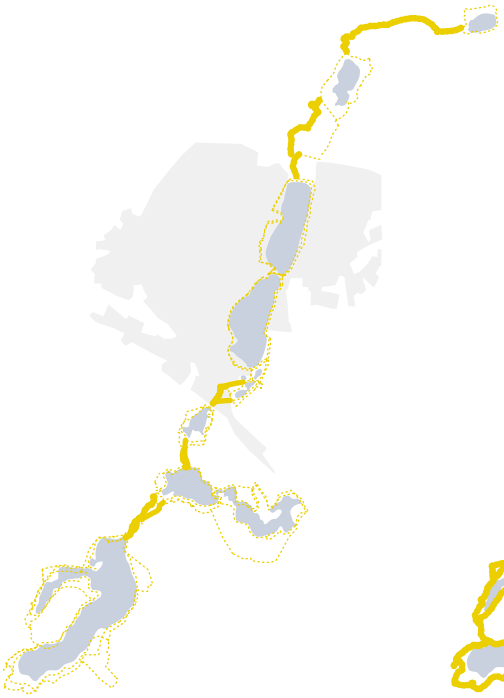
Styrkede forbindelser, som fysisk og oplevelsesmæssigt knytter søerne sammen, både hvad angår vandvej og stinet. Vand og mennesker i bevægelse.

Løkke > turen

Eksisterende og nye oplevelser langs søerne, på vand og land. Ophold og bevægelse, natur og aktiviteter.

Knudepunkter

Adgangsveje, punkter for facilitering og platforme for naturoplevelse.

Rebet > forbindelsen

Løkker > turen

Knudepunkterne

Knudepunkterne

Fordelt langs de otte søer foreslåes en række udvekslingpunkter, placeret på særlige nøglepunkter - navnligt hvor forløbet skifter karakter: fra sø til vandløb, fra sti omkring sø til passage til næste sø.

Disse knudepunkter ses som adgangspunkter fra omkringliggende vej- og stinet til søernes sammenhængende forløb. Knudepunkterne er samtidig steder, hvor der kan foretages skift, f.eks. fra cykel til kajak, fra bil til fods osv. Der tænkes således f.eks. kajak- og kano udlåning, cykelstationer mv. Knudepunkterne ses samtidigt som platforme for naturoplevelse og aktiviteter.

Med et enkelt, genkendeligt formsprog og materialevalg kan knudepunkterne være med til at skabe opfattelig sammenhæng langs søerne.

Oplæg til knudepunkter (fra Nord til Syd):

01 - Knudepunkt "Rødding"
Platform imellem Rødding by og sø.
Vejadgang og eksisterende parkering.

02 - Knudepunkt "Loldrup"
Knudepunkt ved Loldrup Sø.
Pt. ikke vejadgang. Kræver ny parkering.

03 - Knudepunkt "Sejlcentret"
Knudepunkt ved den nordlige ende af Nørresø.
Kajakudlåning og cykelstation.

04 - Knudepunkt "Klosterkanalen"
Knudepunkt ved eks. vandvej fra Nørresø til Søndersø, tunnelen under Randersvej. Har vejadgang.

05 - Knudepunkt "Tegltangen"
Ved overgang fra Søndersø til Bjergsnæsmoserne. evt. krydsningspunkt for kajakker mv. Tegl kan indgå som tema. Kajakudlåning og cykelstation.

06 - Knudepunkt "Den Blå Byport"
Overgang fra landskab til by. Krydsning af infrastruktur, f.eks. ved at lægge et blåt spor under den eksisterende tunnel under Rute 26 ved Teglmarken.

07 - Knudepunkt "Vintmølle"
Knudepunkt ved sydlige side af Vintmølle sø.

08 - Knudepunkt "Vedsø Nord"
Knudepunkt ved Vedsø.
Ny parkeringsplads og oplevelsesplatform.

09 - Knudepunkt "Non-Mølle"
Knudepunkt ved udløb af Non Mølleå i Vedsø.
Ny parkeringsplads og oplevelsesplatform.
Kajakudlåning og cykelstation.

10 - Knudepunkt "Hald"
Knudepunkt ved start af Non-Mølleø
Eksisterende parkeringsområde.

11 - Knudepunkt "Dollerup Bæk"
Knudepunkt ved udløb af Dollerup Bæk, som sydlige pol på forløbet. Eksisterende parkeringsområde.

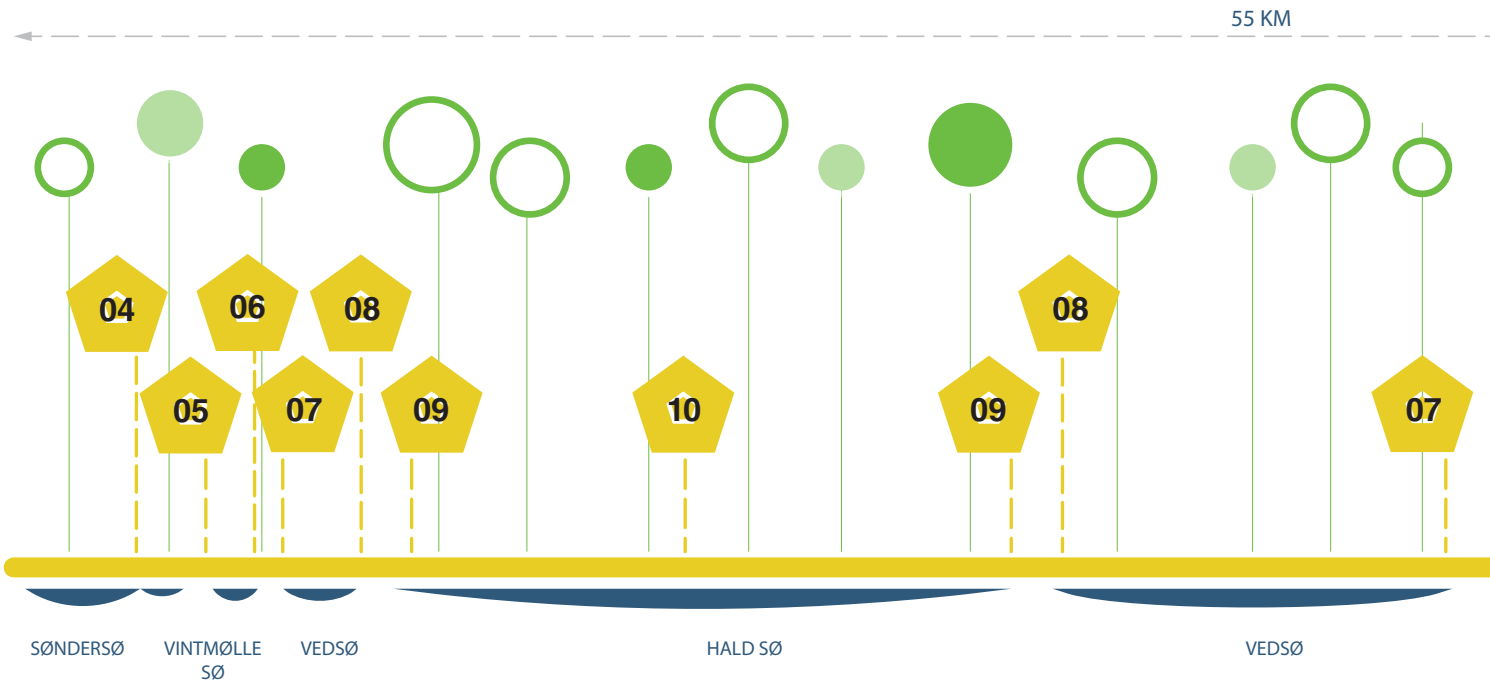
Forløbet

Tilsammen danner Reb + Løkker et samlet forløb på 55km. Med de mange forskellige afstande kan der dannes et utal af kombinationsmuligheder, helt fra den korte gåtur på få kilometer, over løbeture for enhver formåen - til marathon.

Hvis man begiver sig ud på hele den 55km lange rute, vil man undervejs møde alle de 8 søer, 10 knudepunkter og utallige oplevelser ind imellem:

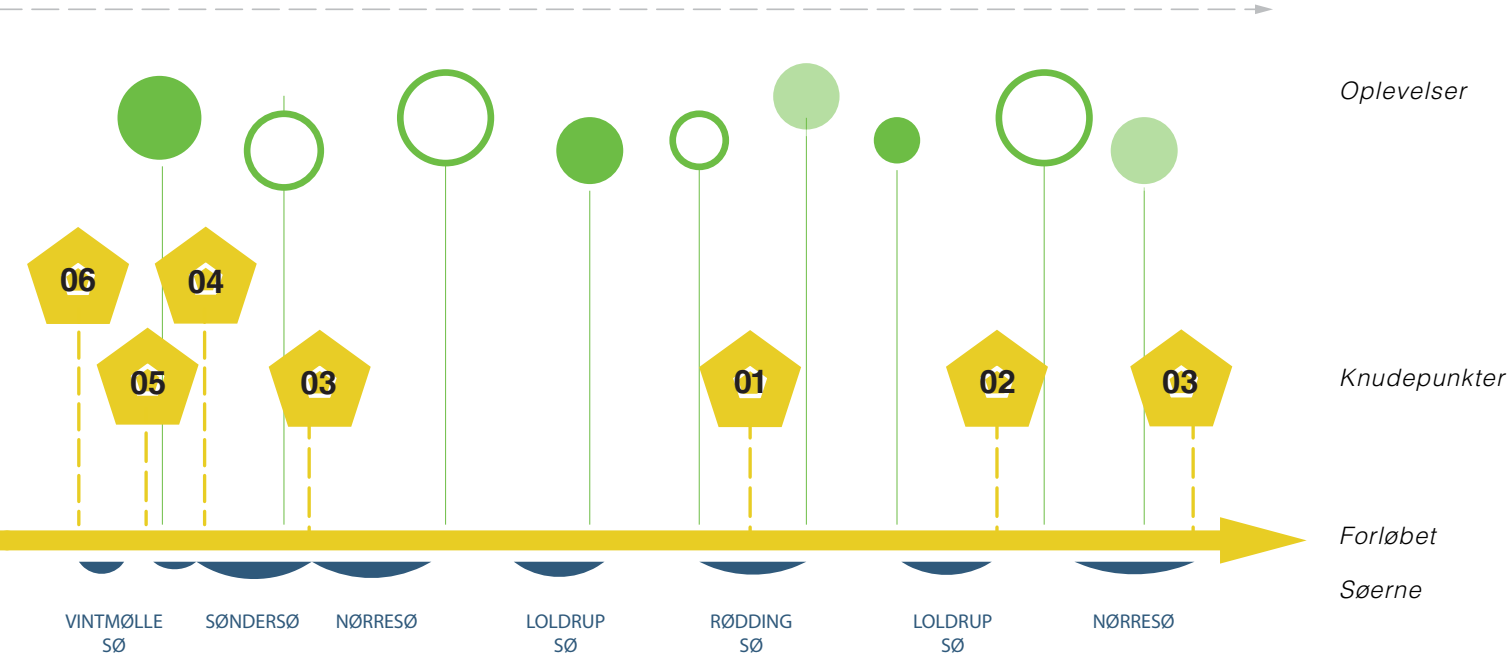

Afstande Reb + Løkker

55km med nye og eksisterende oplevelser.

Det samlede billede

Et udbygget stinet cil sammen med en mulig opgraderet vandvej, skabe en styrket og mere opfattelig sammenhæng imellem de otte søer. Et sammenhængende rekreativt forløb igennem Viborg, som binder byen sammen med landskabet imod nord og syd. Dette suppleres med nye adgangspunkter og platforme for facilitering, i udpegede knudepunkter.

SCENARIER

SCENARIER

Familieferie ved Viborg Søerne

Familien Sønderskov, Mor, far og tre børn

Lang weekend ved Viborg Søerne

Istedet for den årlige pinsetur sydpå, har familien valgt at holde lang weekend ved Viborg søerne.

Dag 1
Familien kører fra Odense til Viborg, og ankommer lige før aftensmaden. De har i forvejen booket et flydende shelter på Hald sø. Aftenen går med at grille ørreder over bål og nyde de fredfyldte omgivelser.

Dag 2
Næste dag har familien lejet cykler ved det nærliggende knudepunktet og tager på geoskattejagt rundt om de sydlige søer. Familien bruger den nye app "Vandveje i Viborg" til at finde oplevelser undervejs. På vejen besøger de historiske steder omkring Hald sø, kigger på livet under overfladen i Vedsø og besøger det nye udsigtstårn ved knudepunktetet ved Vintmølle sø.

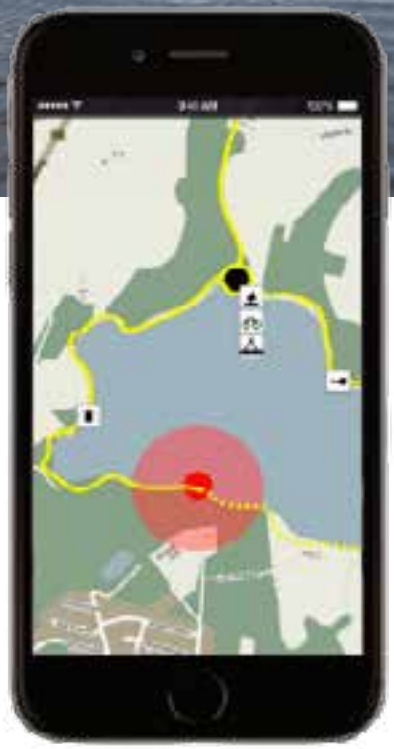
Dag 3
Formiddagen bruger familien på at bader ved Hald strand. Først på eftermiddagen kører familien ind til Viborg, hvor de har bestilt en overnatning på Bed & Breakfast i gåafstand til Borgvold. Familien spiser aftensmad med udsigt over Søndersø, og tager på en aftentur med Margrethe hvor de bl.a. besøger sØnæs og...

Stemningskollage, overnatning ved/på Søerne

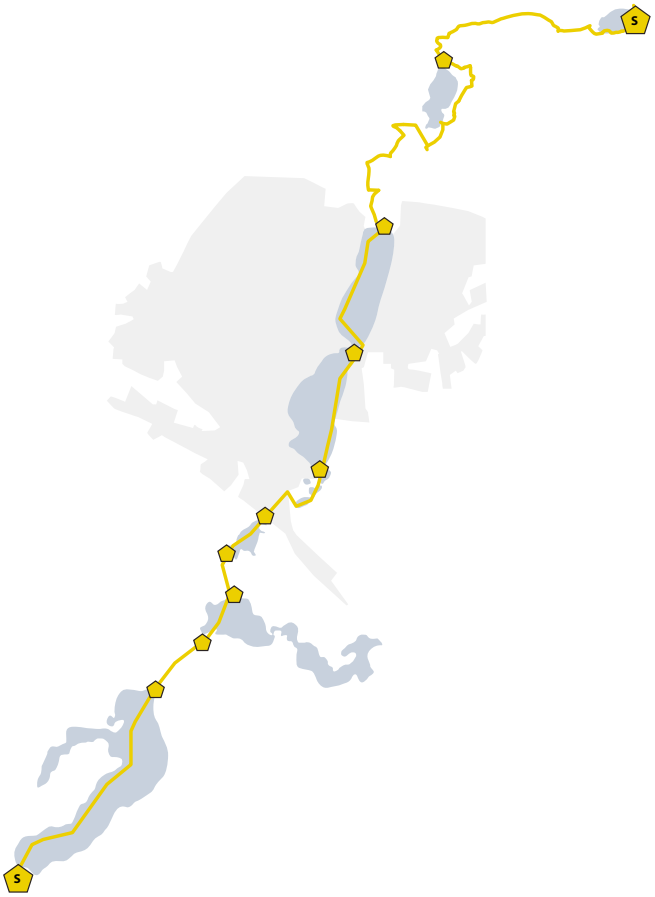
SCENARIER

Ungt aktivt par udforsker søerne

Christian og Anne

2-4 timer

Christian og Anne tager hver weekend på eftermiddagstur ud i Sølandet. De tilbringer som regel to-tre timer, men skiftes til at vælge forskellige transportmidler og aktiviteter for at variere deres oplevelser. Eksempelvis en tur på rulleskøjter rundt om de indre søer, eller mountainbike tur alle 55 km rundt om de mange søer.

Denne søndag starter de ved Spejdernes nye sejlcenter hvor de imod depositum, låner to bykajaker. Derfra sejler de ned langs Nørresø. under tunnelen ved Randersvej hvor der netop er sat lyskunst op, videre ned igennem Søndersø. Trækker kajakkerne over land og fortsætter det korte stykke igennem Bjergsnæs Moserne. De går holdt ved den blå byport, hvor de får en forfriskning.

Derfra fortsætter de sydpå igennem Vintmølle sø og Vedsø. I Vedsø passerer de under den nye stibro over Spangssund, som forbinder Birgittelyst imod nord. Ved Rindsholm Kro stopper de for at få en varm kakao, før de tager det sidste stykke tilbage igennem Vedsø ned igennem Møllekanalen og videre til deres destination i Hald Sø.

I alt har de sejlet 22 km

Kajakkerne afleverer de ved et opsamlingssted, hvorfra de bliver kørt tilbage.

Stemningskollage: i bykajak fra Rødding i Nord til Hald Sø i Syd.

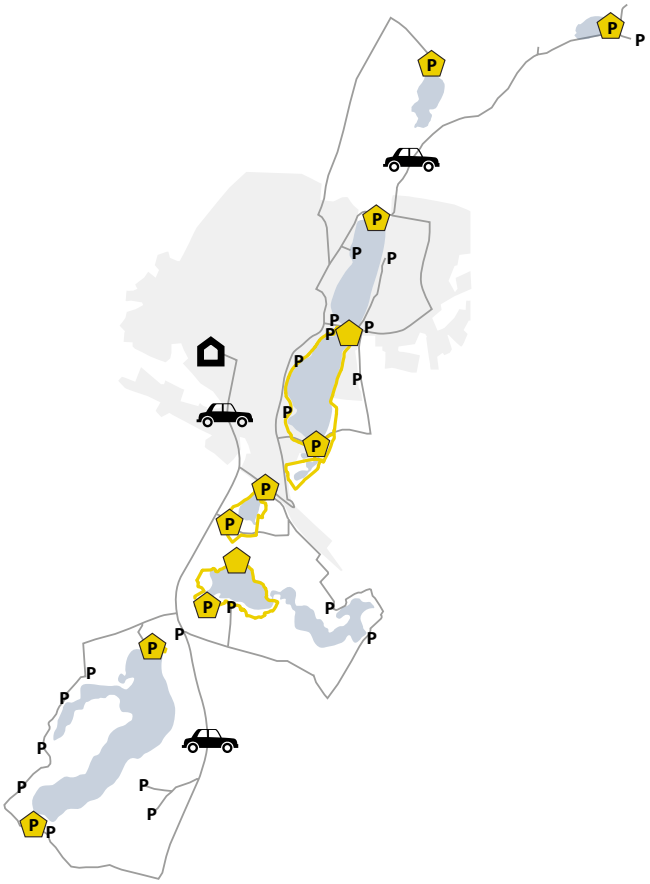

Stemningskollage: ophold og tilgængelig til vandkanten

SCENARIER

Jørgen og Lisbeth

Seniorer

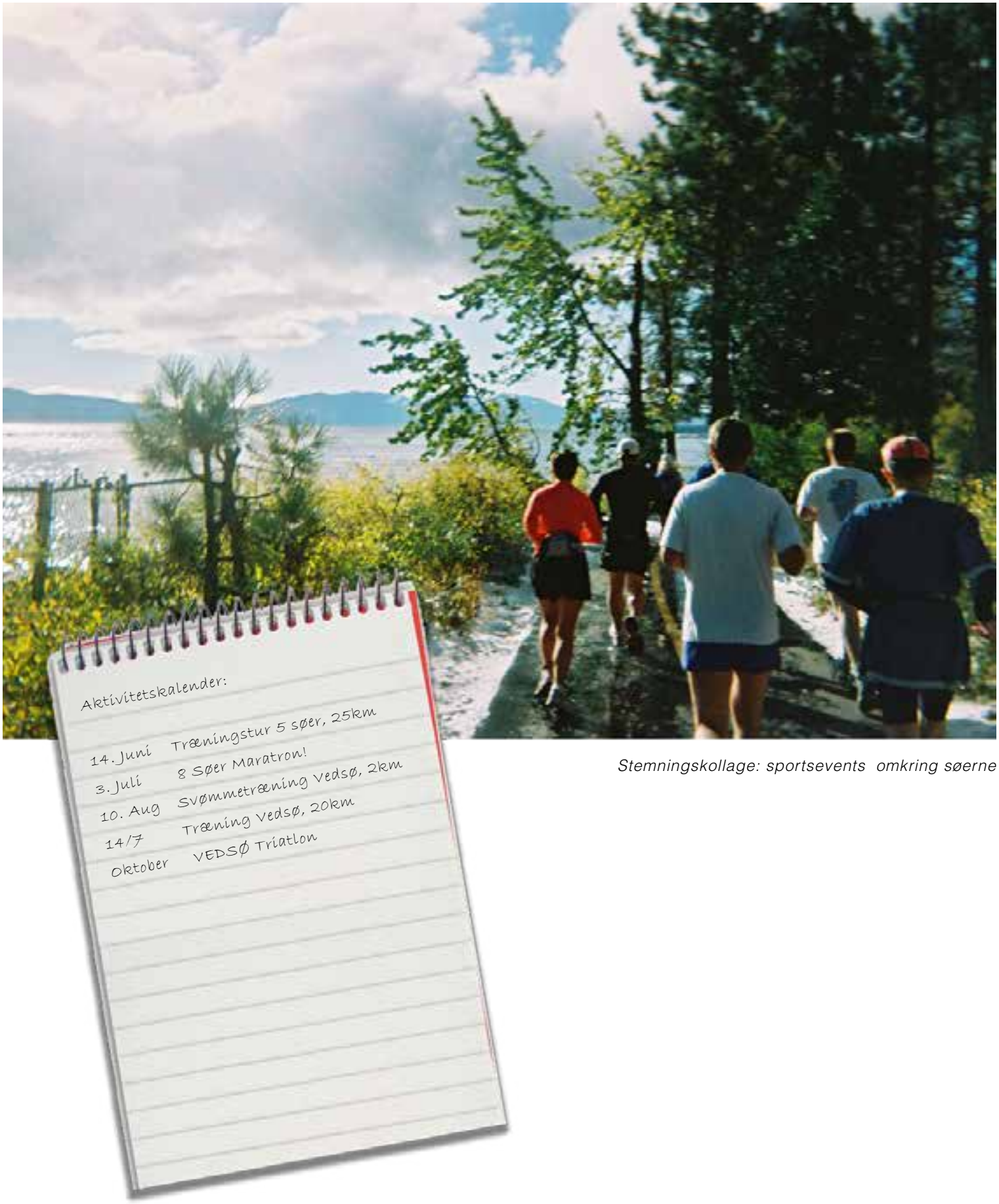
2-3 timer

Lisbeth og Jørgen bruger søerne meget. De er glade for at kunne køre tæt på en række steder, da Lisbeth ikke længere er så godt gående. Ofte går de en overkommelig tur på en af de nye hjertestier omkring de mindre søer.

Jørgen er ivrig fuglekigger. Mindst én gang om ugen tager han cyklen ud til sine favoritsteder ved Vedsø. Ofte besøger han det nye fugletårn.

Når deres børnebørn er på besøg tager de gerne ud til ishuset ved Dollerup bakker.

Stemningskollage: sportsevents omkring søerne

SCENARIER

VINCENT OG MORTEN

To sporty venner

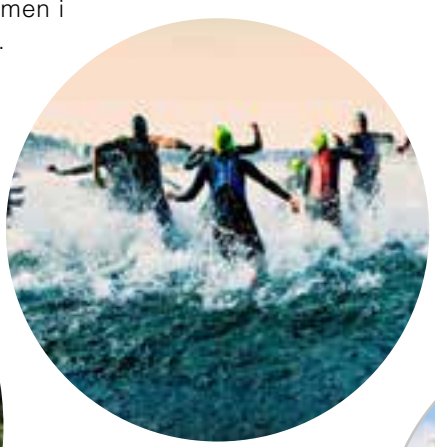
2-3 timer

Vennerne Vincent og Morten har dystet siden de var helt små, Idag er de sidst i 20'erne og skal løbe natur-marathon "De otte søer" for anden gang. Ruten rundt om de mange søer rammer præcist de 42,195 m, med start og slut ved Borgvold.

Undervejs har ruten skiftende belægninger og bredder, og nogle steder udfordrende terræn. Hovedparten af ruten løbes i den flotte natur med få tilskuerere, men i starten og slutningen hjælper tilskuere med pep.

Til efteråret skal de også deltage i Vedsø-terræn-triathlon med olympiske distancer... 1500 m Svømning, 40 km cykling (4x rundt om søen) og 10 km løb (1 runde).

Nicoline og hendes venner

Teenagere

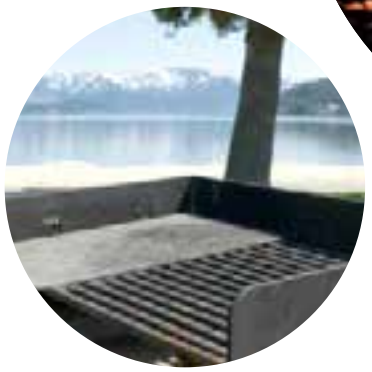
Aftener efter skole

De unge mennesker mødes til rekreative aktiviteter langs søerne i weekender, ferier og hverdage efter skole. Oftest cykler de ud til forskellige steder langs søerne, nogen gange med skift til kajak ved et af knudepunkterne

I går var der grillaften med ungdomsklubben nede ved de offentlige gasgriller nede ved VIntmølle Sø. idag planlægger de selv en tur til stranden, hvor de skal bade, spise og lave bål.

Hej Sofie. Vil I med ned til Hald Strand i aften. Lotte og de andre kommer også. Vi skal lave bål og grille...
kh. Nicoline

God ide Nico... Martin og jeg vil gerne med... Hvad siger du til at cykle derned. Så kan vi jo lige stoppe ved Vintmølle platformen på vejen. Der er lavet nogle nye funky skulturer i vandkanten. Ser ret vildt ud.

Ok... Skal vi sige kl.17?

Deal. Husk skumfiduser til bålet...

Stemningskollage: knudepunkt ved søbred

GODT PÅ VEJ

En styrket forbindelse imellem Rødding Sø i nord og Hald Sø i syd bør tilstræbe at skabe opfattelig sammenhæng ikke alene i fht. vand, men også mennesker og natur.

Status

80-90 % af det illustrerede stinet eksistererer allerede. Nogle er stier, andre er markveje og lignende. Lukkes hullerne vil der være et samlet stinet på 55km, med utallige kombinationsmuligheder.

Vandvejen er allerede idag mulig for kajakker, kanoer og robåde på det meste af systemet, hvor dette er tilladt. Udvidelse for at turbåden Margrethe kan besejle nye dele af netværket vil kræve ikke ubetydelige anlæg.

Navnligt krydsningen af Rute 26, Gl.Århusvej og jernbanen udgør den største udfordring for at skabe sammenhæng fra nord til syd.

Den overordnede vision kan gennemføres i en light version, som opnår meget af den ønskværdige sammenhæng for begrænsede investeringer.

5 steps for at implementere strategien:

1. Skab tilgængelig stiforbindelse fra Vintmøllesø til Haldsø, 4,5 km
2. Etablér "Den Blå Byport" med forbindelse fra Bjergsnæs moserne til Vintmølle sø.
3. Etabler knudepunkter, 10 lokationer. Med mulighed for bykajak, bycykel mv.
4. Skab natursti øst omkring Hald sø og omkring Vedsø, 5,8 km.
5. Etablér resterende stier og gennemfør ensartet opmærkning / skiltning mv. for opfattelig sammenhæng i oplevelser langs søerne.

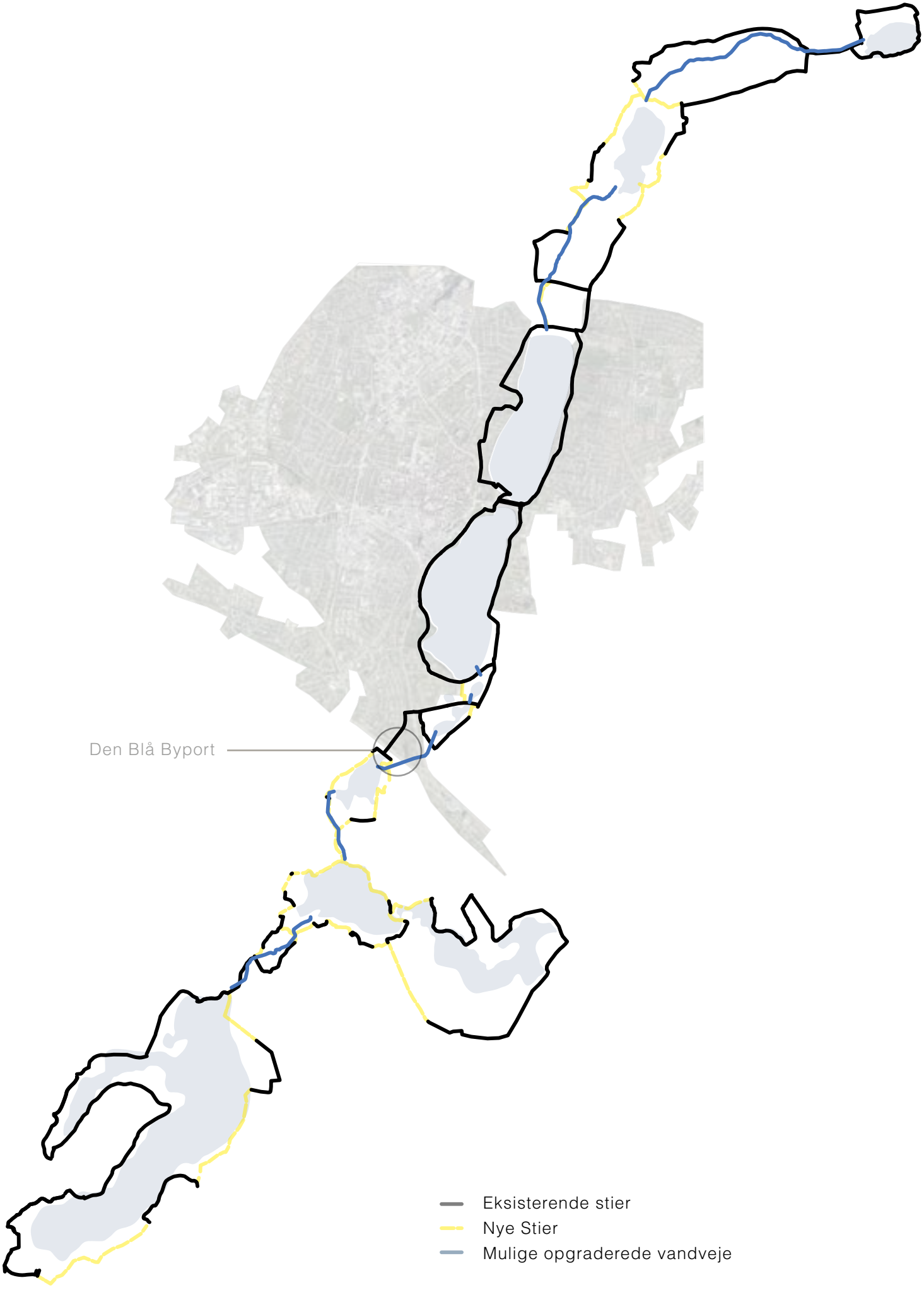
Den Blå Byport

Rute 26 udgør sammen med Jernbanen og Gl.Århusvej et betydeligt infrastrukturel tracé i flere niveauer. Krydsningen af dette udgør den største udfordring for den nord-sydgående sammenhæng for såvel vand, som for natur og bløde trafikanter.

Løses dette sted godt kan det dog blive et markant og spændende knudepunkt, hvor byen møder naturen. Det kunne f.eks. være ved at trække vandet med under Rute 26 ved Teglmarken, således at der dannes en "Blå Byport"

Den Blå Byport kan etableres i en light udgave, blot med stier og afvandingsgrøfter, en større udgave med kajak/kano kanal - eller den helt store version med kanal og sluser for turbåden Margrethe.

Den Blå Byport
Eksisterende stier
Nye Stier
Mulige opgraderede vandveje

